

TEKNOLOJİK GELİŞMELERİN KÜLTÜREL VE EKONOMİK ETKİLERİ

► Teknoloji insanların ihtiyaç ve isteklerini karşılamak için kullandığı çevreyi geliştiren ve değiştiren bilgi, beceri, yöntem ve süreçlerin tümüdür. Gelişmiş ülkeler teknolojik gelişmelere hızlı ayak uydurdıkları için sosyal, kültürel ve ekonomik değişim ve ilerlemeleri daha hızlı olur. Gelişmemiş ülkelerde ise bu durum daha yavaş gerçekleşir.

► Teknolojinin hızla gelişmesi ulaşım imkânlarının da ilerlemesine olanak sağlamıştır. Önceden yavaş gerçekleşen ulaşım faaliyeti günümüzde teknolojinin ilerlemesiyle artık hızlanmış ve her geçen gün daha da hızlanmaktadır. Uzak mesafelere kısa zamanda ulaşabilme imkânı, insanların farklı kültürlerle tanışma isteği, merak duygusu gibi etkenler turizmi geliştirerek sosyal ve kültürel etkileşimi artırmıştır.

► Teknolojinin getirdiği en büyük değişimlerden biri de küresel iletişim ağıdır. Eğitim, ticaret, araştırmalar ve birçok bilgi kaynağı iletişim ağı üzerinde kurulmaya başlanmış ve bu durum eski sistemlerin hızla değişerek yenilerinin kurulmasının alt yapısını oluşturmuştur. İletişim ağının hızla gelişmesi Dünya'yı koca bir köye çevirmiş ve küreselleşmenin en önemli temellerinden biri olmuştur. Bu ağ sayesinde Dünya'nın her yeri hakkında istenilen her bilgiye hızlıca ulaşabilme imkânı ortaya çıkmıştır. Tüm bunlar ekonomide, sosyal ve kültürel hayatta geri dönülemez köklü değişimlere neden olmuştur.

► E-ticaret teknolojik gelişmelerle beraber hayatımızın en önemli parçası hâline gelmiştir. Bu teknoloji sayesinde ekonomik engeller ortadan kalkmış, ticaret hızlanmıştır. Satıcılar ve alıcılar arasında yeni ve objektif bir pazar alanı kurulmuştur.

X, Y, Z VE ALFA KUŞAKLARI

X kuşağı 1960 ve 1980 yılları arasında doğan bireylerden oluşmaktadır. Bu kuşak zorluk ve yokluk dönemlerinden geçmiştir. Zorluğa ve yokluğa karşı sabırlıdır. Çalışkan, azimli ve disiplinli bir yapıya sahiptirler. Saygı kavramına önem verirler. X kuşağı dönemlerinde yaşanan dünya çaplı krizler bu kuşağın çalışma hayatına erken atılmasını sağlamıştır. Ekonomik olarak sağlamcı bir yapıdadırlar. Otoriteye harfi harfine uyan ve çalışmayı seven bireylerdir. El becerileri gelişmiştir. Risk almayı sevmezler.

Y kuşağı 1981 ve 1995 yılları arasında doğan bireylerden oluşmaktadır. Özgürlüğüne aşırı düşkün, eleştirel bir yapıda olan, otoriteye meydan okuyan ve teknolojiyi yakından takip eden bir kuşaktır. Y kuşağı parayı daha kolay yoldan kazanmanın yollarını tercih eder. Y kuşağının para harcama sebepleri ihtiyaçtan dolayı değil keyfidir. Başka kültürlerle iletişim kurmaktan hoşlanırlar.

Z kuşağı 1996 ve 2012 yılları arasında doğan bireylerden oluşmaktadır. Teknolojinin içinde doğdukları için internet ve sosyal medyayı iyi bilirler. Teknolojik yeniliklere hızlı adapte olabilirler. Özgürlüklerine ve bağımsız olmaya düşkünlüdürler. Toplumsallıktan daha çok bireysellik ön plandadır. Hızlı yaşamaya alıştıkları için çabuk sıkılırlar.

Alfa kuşağı 2012 sonrasında doğan insanlardan oluşmaktadır. Y kuşağının çocuklarıdır. Güncel teknolojik aletlerle vakit geçiren içine kapanık bireylerdir. Ben merkezci yapıları daha fazladır. En belirgin özellikleri özgür yapılarıdır. Sınırlara ve kalıplara uymazlar. Anı yaşamak, rahatlık, istediğini yapabilmek alfa kuşağının en belirgin özellikleridir.

ÜLKELERİN GELİŞİMİŞLİK SEVİYESİNİ BELİRLEYEN FAKTÖRLER

Ülkelerin gelişmişlik seviyeleri birbirinden farklıdır. Ülkelerin gelişmişlik seviyeleri çeşitli kriterlere göre belirlenir.

Ülkelerin gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesinde kullanılan kriterler şunlardır:

- ▶ sağlık hizmetlerinin yeterlilik oranı,
- ▶ ihracat ürünlerinin ekonomik değeri,
- ▶ ülke içinde üretilen mal ve hizmetlerin değeri,
- ▶ ortalama yaşam süresi,
- ▶ bebek ölüm oranı,
- ▶ enerji kullanım oranı ,
- ▶ teknoloji kullanım oranı ,
- ▶ okuryazarlık oranı ,
- ▶ şehirleşme oranı .

Gelişmiş ülkeler doğal kaynaklarını verimli kullanarak katma değeri yüksek ürünler üretir ve ekonomik olarak büyük kazançlar elde ederler. Gelişmiş ülkelerin değer verdiği bir diğer unsur ise inovasyondur. İnovasyon var olan sisteme sürekli olarak yeni yaklaşımlar kazandırmaktır. Gelişmiş ülkeler ciddi inovasyon yatırımları yaparlar. Bu da farklılık ve gelişimi tetikler.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte eski sistemler hızla yerini dijital sistemlere bırakmaktadır. Dijital sistemler Sanayi Devrimi'nde olduğu gibi çok köklü değişimlere neden olmaktadır.

Dijital devrim olarak adlandırılan bu döneme ayak uyduran devletler geleceğin gelişmiş devletleri olmaya adaydır. Sadece devletler için değil, bireyler için de dijital devrime ayak uydurmak çok önemlidir. Hangi sektörde çalışılıyorsa o sektörün dijitale aktarılması yönünde yapılacak çalışmalar kişisel gelişmişliğin de belirleyicisi olacaktır.

ÜLKELERİN EKONOMİSİNİN GELİŞMESİNDE ETKİLİ OLAN FAKTÖRLER

Gelişmişlik seviyelerinin belirlenmesinde çeşitli kriterler ön planda olsa da BM, ülkelerin ekonomik özelliklerine göre gelişmişlik seviyesini belirler. Kişi başına düşen millî gelir 1.000 ile 10.000 dolar arasındaysa gelişmekte olan ülke, 10.000 doların üstündeyse gelişmiş ülke olarak nitelendirilir.

Ülkelerin Ekonomilerinin Farklı Olmasının Nedenleri:

Doğal faktörler: Ülkelerin ekonomilerinin farklı olmasında etkilidir. Çöllerin ve buzulların fazla alan kapladığı, dağlık bölgelerin çok olduğu ülkeler gelişme açısından dezavantajlıdır. Bu bölgelerde tarım ve sanayi faaliyetlerinin yapılması zordur. Buna karşın tarımsal alanların geniş, iklimin uygun olduğu ülkelerin ekonomik büyüme potansiyeli daha yüksektir. Deniz ve okyanuslara kıyısı olan ülkeler ulaşım ve taşımacılıkta bir adım öndedir. Ayrıca iklim koşullarının uygun olduğu denize yakın alanlar turizm açısından da ekonomik katkı sağlamaktadır.

Beşerî faktörler: Gelişim üzerinde etkilidir. Sermaye birikiminin fazlalığı, teknolojik imkânların yeterliliği, nitelikli iş gücünün varlığı ve eğitim imkânlarının fazlalığı gelişimdeki önemli beşerî faktörlerdendir. Doğal ve beşerî koşulların uygun olduğu ülkeler genellikle karşımıza gelişmiş ülkeler olarak çıkmaktadır. Ekonomik gelişim için bu koşulların hepsinin üst düzeyde olmasına gerek yoktur. Gelişen teknoloji ve bilim sayesinde bazı olumsuz koşulların etkileri azaltılabilmektedir. Örneğin, Japonya dağlık ve engebeli bir ülke olmasına rağmen bu koşulların olumsuz etkilerini çeşitli çalışmalarla en aza indirmiştir.

GELİŞMİŞ VE GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERİN KARŞILAŞTIRILMASI

GELİŞMİŞ ÜLKELERİN ÖZELLİKLERİ

- Ham madde ithal eder.
- Enerji tüketimi fazladır.
- Kâğıt tüketimi fazladır.
- Demografik yatırımlar azdır.
- İntansif tarım yapar.
- Hizmet sektöründe çalışanların oranı fazladır.
- Gelir dağılımı dengelidir.
- Kişi başına düşen millî gelir fazladır.
- Nüfus artış hızı düşüktür.
- Eğitim hizmetleri gelişmiştir.
- Sağlık hizmetleri gelişmiştir.
- Alt yapı hizmetleri gelişmiştir.
- Şehir nüfus oranı yüksektir.
- Kalifiye eleman fazladır.
- Nüfusu artırıcı politika izler.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERİN ÖZELLİKLERİ

- Ham madde ihraç eder.
- Enerji tüketimi azdır.
- Kâğıt tüketimi azdır.
- Demografik yatırımlar fazladır.
- Ekstansif tarım yapar.
- Tarım sektöründe çalışanların oranı fazladır.
- Gelir dağılımı dengesizdir.
- Kişi başına düşen millî gelir azdır.
- Nüfus artış hızı yüksektir.
- Eğitim hizmetleri yetersizdir.
- Sağlık hizmetleri yetersizdir.
- Alt yapı hizmetleri gelişmemiştir.
- Kırsal nüfus oranı yüksektir.
- Kalifiye eleman yetersizdir.
- Nüfusu azaltıcı politika izler.

NİJERYA

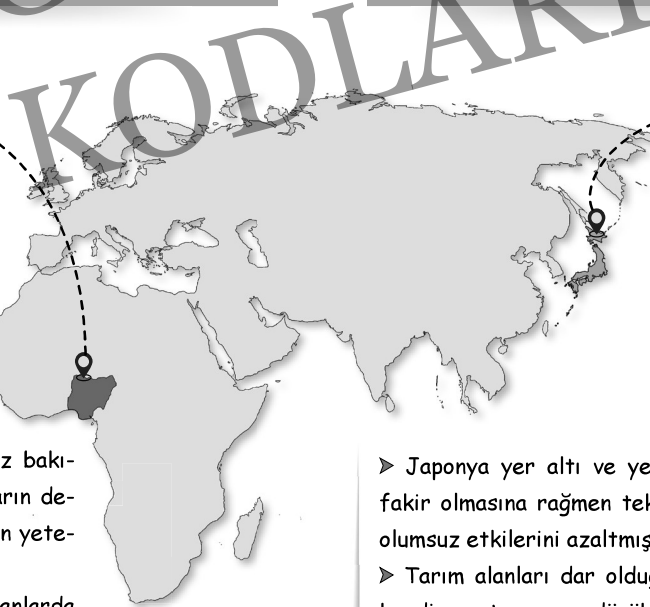
- Nüfus: 213,4 milyon
- GSYİH: 440,8 milyar dolar
- İnsani Gelişme Endeksi sıralaması: 163

- Nijerya petrol ve doğal gaz bakımından zengindir. Fakat bunların değerlendirmesini yapamadığı için yeterli kadar gelişmemiştir.
- Eğitim, sağlık, alt yapı gibi alanlarda yetersiz kalmıştır. Ülkede insanların çoğu tarım sektöründe çalışmaktadır.

JAPONYA

- Nüfus: 126,7 milyon
- GSYİH: 4,94 trilyon dolar
- İnsani Gelişme Endeksi sıralaması: 19

- Japonya yer altı ve yer üstü zenginlikleri bakımından fakir olmasına rağmen teknoloji ve sanayileşme ile bunun olumsuz etkilerini azaltmıştır.
- Tarım alanları dar olduğu için gıda kaynaklarının kendi kendine yetme oranı düşüktür.
- Balıkçılıkta ve deniz taşımacılığında gelişmiş bir ülkedir.
- Hizmet ve sanayi sektöründe çalışanların oranı yüksektir.

ÜLKELERİN GELİŞİMLİK ÖLÇÜTLERİ

Gayrisafi Millî Hasıla (GSMH): Bir ülkede üretilen mal ve hizmetlerin toplam değerini ifade eder. Gayrisafi millî hasılanın yüksek olduğu ülkelerde refah seviyesi de fazladır fakat GSMH tek başına tam olarak gelişmişliğin bir ölçütü olamaz. GSMH yanında sağlık koşulları, okuryazar oranı, adalet ve hukuk gibi farklı kriterlere de bakılmalıdır.

İnsanî Gelişme Endeksi işte tam burada devreye girmektedir. BM ekonomik kriterlerin yanında eğitim, sağlık, beslenme, özgürlük, güvenlik, gelir düzeyi, okuryazarlık gibi kriterleri de değerlendirerek her yıl İnsani Gelişme Endeksi sıralamasını yayımlamaktadır. Bu endekse göre ülkeler çok yüksek insani gelişme, yüksek insani gelişme, orta insani gelişme ve düşük insani gelişme olarak sıralandırılmaktadır. 2021 İnsani Gelişme Endeksi sıralamasındaki bazı ülkeleri aşağıda inceleyebilirsiniz.

1. İsviçre	21. ABD
2. Norveç	35. Suudi Arabistan
3. İzlanda	33. Yunanistan
4. Hong Kong	48. Türkiye
5. Avustralya	52. Rusya
6. Danimarka	79. Çin
7. İsveç	91. Azerbaycan
9. Almanya	120. Venezuela
12. Singapur	132. Hindistan
15. Kanada	190. Çad

Türkiye İnsani Gelişme Endeksi'nde 2020 yılında 54. sıradayken 2021 yılında 48. sıraya yerleşmiştir. 0,820 puana sahip olan Türkiye bu puanla çok yüksek gelişmişlik seviyesinde yer almaktadır.

ÜLKELERİN DOĞAL KAYNAK POTANSİYELLERİ

Küreselleşen dünyada üretim ve tüketim her geçen gün hızla artmaktadır. Üretim yükselmesi doğal kaynaklara olan ihtiyacı da her geçen gün artırmaktadır. Sanayileşmiş ülkelerin en önemli doğal kaynak ihtiyacı ve sanayinin en büyük gideri petrol ve doğal gazdır. Bu fosil yakıtların ömürleri sınırlıdır ve Dünya üzerinde ülkeler arasında dengeli dağılmamıştır. Gelişmiş ve sanayileşmiş olan ülkeler sanayi için gerekli doğal gaz ve petrol ihtiyacını karşılamak için doğal kaynakları zengin ama gücü yeterli olmayan ülkelere siyasi ve ekonomik baskılar kurmaktadır. Baskılara boyun eğmeyen ülkeler ise çeşitli ambargolara maruz kalmaktadırlar.

► Afrika'da bulunan altın ve elmas yataklarının paylaşılması bu kaynaklar bakımından zengin olan ülkelerde iç savaş çıkmasına neden olmuştur. Doğal kaynaklarını verimli kullanamamaları ekonomik olarak geri kalmalarına neden olmaktadır.

► Amerika Kıtası'nda bulunan Venezuela Dünya'nın en fazla petrol rezervine sahip ülkesidir. Fakat bu doğal kaynağını işleyecek teknoloji ve sermayeye sahip değildir. Venezuela petrol varlığına göz dikmiş gelişmiş ülkelerin de ambargoları yüzünden ekonomik güçlüklerle boğuşmak zorunda kalmaktadır.

► ABD, Kanada ve Rusya gibi ülkeler doğal kaynak bakımından zengin ve bu doğal kaynakları işleyecek potansiyele sahiptirler. Bu durum bu ülkelerin hızla gelişmesinin önünü açmıştır.

► Japonya, Güney Kore gibi bazı ülkelerse doğal kaynak bakımından fakirdir. Fakat gelişmiş teknolojileri ve sanayileşme güçleri sayesinde gelişmelerini sağlayabilmişlerdir. Doğal kaynakların varlığı değerli olduğu gibi bu kaynakları kullanma potansiyeli de önemlidir.

